

1. BEVEZETÉS

Tanulmányaimat 2015-ben kezdtem el a Nyíregyházi Egyetemen. Első évemet sportszervező szakon kezdtem, viszont a következő évben elhatároztam, hogy a tanári pályát választom hivatásomként így átjelentkeztem osztatlan testnevelés-angol tanári szakra, ahova sikeres felvételt nyertem. A sport mindig is szerves része volt az életemnek, kisgyermekkorom óta versenyszerűen űztem a labdarúgást. Utánpótlás szinten a Nyíregyháza Spartacus Bozsik József Labdarúgó Akadémiáján nevelkedtem, azonban a felnőtt futballba való átállás nem sikerült úgy ahogy szerettem volna, és sokadik térdműtetem után elhatároztam, hogy a labdarúgásban maradva szeretnék egy kiváló sportszakemberré válni. Az egyetemi képzés nagyban segítette ezen célom elérését mivel az alapvető bázistudásomat a sporttal és az emberi testtel kapcsolatosan itt szereztem meg. Mivel a tanárképzésben nem csak saját tudásra teszünk szert, hanem ennek a tudásnak az átadásával is foglalkozunk, így ez a képesség segítségemre volt az edzői pályán is. A felsőoktatási tanulmányaim mellett, 2016-ban Sportedzői (testépítés-fitness) képesítéssel gazdagodtam. Sportágspecifikus tanulmányaimat az MLSZ Grassroots C képzéssel kezdtem 2018-ban. Miután sikeresen levizsgáztam, 2019-ben felvételt nyertem az UEFA B labdarúgó edzői képzésre, amit következő évben el is végeztem. 2022-ben az MLSZ által hirdetett erőnléti edzői végzettséggel gazdagodtam, ami teljesen a sporttudományra irányította figyelmemet. A szakképesítéseim is nagy segítséget jelentettek, szakmai fejlődésemben. Kisiskolás kortól egészen a posztpubertás korig volt szerencsém dolgozni gyerekekkel. Ezt a tudásomat az iskolai tanítási gyakorlatom során kamatoztatni tudtam a Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziumban és a későbbiekben is szeretném magabiztosan átadni a diákoknak. Úgy gondolom sok átfedés és kapcsolat lehet az edzői és a tanári szakma között. Egyértelműen pozitívan hat egymásra a két tevékenység, és remélem, hogy még nagyon sokáig részt vehetek ebben a folyamatban. Kutatásomban nagy szerepet játszott az, hogy Nyíregyházán hét évet töltöttem el, mint utánpótláskorú labdarúgó. Itt tanultam meg a futballal kapcsolatos alapokat. Az itt eltöltött éveim során mind szakmailag mind emberileg egy sokrétű komplex nevelést, képzést kaptam. Akadémiai éveim alatt a szakmai vezetés az oktatásomat is támogatta, mivel a Nyíregyházi SZC Széchenyi István Közgazdasági, Informatikai Szakközépiskolájában akadémiai osztályt hoztak létre, ami csak az adott korosztály tagjaiból állt. A heti edzések mellett hétfőként bajnoki mérkőzéseket játszottam az ország első osztályú csapataival. Minden évben megálltuk a helyünket és jó eredményeket értünk el a bajnokságban. Sok társamhoz hasonlóan az volt a célom, hogy eljussak a felnőtt labdarúgásba és a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában játszhaszak. Rengeteg tényezőnek

kell összeállni ahhoz, hogy valaki hivatásos labdarúgó legyen. Sajnos ez nekem nem valósult meg, viszont továbbra is a labdarúgás világában élek és dolgozom. Mindig is érdekelt az, hogy a hozzám hasonló életutat bejárt akadémisták merre találták meg számításaikat az életben. Kíváncsi voltam, hogy az élet több területén, mint a család, munka, labdarúgás és a karrier tekintetében, hogyan alakult az életük.

A labdarúgásnak számos területe van, amivel foglalkoznak napjainkban a sportkutatók, az egyik ilyen az utánpótlásnevelés, mely során a tehetséges fiatalból próbálnak meg felnőtt labdarúgót képezni (Oláh és Bognár, 2019). A sporttudomány igazán a hetvenes évektől kezdte felértékelni a pedagógiai támogatás fontosságát a sportolók körében. Eleinte az olyan sportágak kaptak nagyobb nevelési szerepet, ahol már serdülő korban sikerült az edzettségi szintet maximalizálni (úszás, torna). A teljesítmény fokozás érdekében a mentális tényezők kerültek előtérbe (pl: motiváció) (Gombocz, 1994). A pszichológiai tényezők nagyban befolyásolják a sportoló teljesítményét és fejlődését (Stewart és Meyers, 2004). Nincs ez másként a labdarúgásban sem. A futball szakértői úgy vélik, a fizikai, technikai, kognitív képességek mellett a pszichológiai faktor is hatalmas szerepet játszik a sportági teljesítőképességben (Hiddink, 2001). Egy karrier sok esetben azután veszi kezdetét, miután az ifjú iskolás részt vesz különböző amatőr sportrendezvényeken. A gyerek általában azt a sportágot választja sajátjának, amiben jól érzi magát és képességei a legjobbak (Côté, 1999). A család, edzők, tanárok, barátok és sok esetben a média hatásai gyakran támogathatják a sportági előrehaladás és sportolói identitás kialakulását. Ezt úgy is meghatározhatjuk, hogy az egyén mennyire tud azonosulni a szereppel. Az ifjúsági csapatfutballra jellemző identitás, hogy a játékosok rendszeresen feláldozzák életük társadalmi és oktatási szempontjait, hogy fő és gyakran egyetlen céljukat elérjék, hivatásos labdarúgóvá váljanak. Ez rengeteg nehézségbe ütközhet. Úgy tűnik, hogy sok esetben az egyén megszerzi a sport által járó erős identitást, de kevésbé képes megbirkózni olyan külső erőkkel, mint a sérülés, az átmenet a felnőtt futballba, vagy a csapatban való szerepének megszűnése (klubtól való elbocsátás). Ez többnyire lemorzsolódással jár (Brown és Potrac, 2009).

Körülbelül 265 millió ember rendszeresen részt vesz a sportággal kapcsolatos versenyeken hobbytól-profi szintig. Hiába a nagy számok, ebből a 265 millióból összesen 0.04% százalék azok száma, akik profi labdarúgóként versenyeznek (Haugaasen és Jordet, 2012). Hiába a rengeteg álmodozó fiatal labdarúgó, a kutatások és az eredmények egyértelműen kimutatják, hogy nagyon kevés jut a sportág csúcsára (Wylleman és mtsai., 1999). Az átállás során a sportolók 31%-a stagnálásról számolt be a fejlődésükben és ezáltal szabadidős/amatőr sportolókká váltak, 28%-uk inkonzisztens, nem megfelelő teljesítményt nyújtott 24%-uk

lemorzsolódott és csupán a sportolók 17%-a lett felnőtt korában is élsportoló (Auweele és mtsai., 2004). Egy, az angol fiatal labdarúgókkal foglalkozó kutatás még nyomasztóbb képet mutat. Az angol futball ifjúival foglalkozó klubokból évente körülbelül 10.000 labdarúgó lép ki az utánpótlás környezetből és kevesebb, mint 1%-nak sikerül profivá válni az átállás során (Green, 2009). Egy norvég atlétákat vizsgáló longitudinális kutatás 25 éven keresztül kísérte figyelemmel a lemorzsolódás arányát a 13-16 éves korig tartó szakaszban. A sportolók 75%-a felhagyott sportba fektetett céljaival és abbahagyta azt mire betöltötte a 17 éves kort. A legtöbb sportoló a sérüléseket, iskolai kötelezettségeket és a motiváció hiányát emelte ki a sportággal való felhagyás okaként. Továbbá a szociális háttér, munkahelyi elfoglaltság és a család ugyanúgy nagy szerepet játszott a sportágtól való eltávolodásban (Enoksen, 2011). A 2009/10-es és a 2017/18-as szezon között az Angliai akadémiákról kikerülő játékosok aránya az Angol Premier League-ben a pályán töltött percek tekintetében 40% -ról 35,2%-ra esett, ami azt jelzi, hogy nem kifejezetten az angol akadémiákon nevelkedett játékosokra támaszkodtak a szakemberek (Poli, Ravenel és Besson, 2019). Erre reagálva az angol Premier League jelenleg egy hosszú távú stratégiát hajt végre, amely a világ vezető tehetséggondozó rendszerének népszerűsítését célozza, nevezetesen a The Elite Player Performance Plan (EPPP). Az EPPP multidiszciplináris megközelítést javasol a játékosok fejlesztésére, nagy hangsúlyt fektetve a technikai, fizikai, pszichológiai és társadalmi elemekre. Ezt a megközelítést támasztják alá a legújabb kutatások, amelyek azt sugallják, hogy a futball fejlődése különböző tényezőktől függ. Azonban egészen a közelmúltig kevesebb hangsúlyt fektettek a fejlődés pszichológiai aspektusaira, különösen az angol profi labdarúgó akadémia összefüggésében

A program említésre méltó része a Bio-Banding program, ami egy minden szezonban szervezésre kerülő versenysorozat, ami a szokásos kronológiai korcsoportok helyett, biológiai koruk alapján kategorizálják a játékosokat. Ezzel a döntéssel a „relative age-effect” által származó hátrányokat és előnyöket kiküszöbölve tudnak versenyezni a labdarúgók karrierük korai éveiben.

Stambulova és mtsai. (2009) kutatása rávilágított arra, hogy a sportolók gyakran az utánpótlás versenyrendszerről a felnőtt élsportra való átállást tartják a legnehezebbnek sportpályájuk során. Tehát kijelenthető, hogy az átállás jelenti az egyik legnagyobb kihívást a sportolóknak, ami akkor következik be, amikor a sportolók a korosztályos versenyből, nyílt eseményeken vesznek részt, ahol a részvételt az életkor nem korlátozza. Ezen átmenet során a sportolók a versenysport legmagasabb szintjére lépnek. A legmagasabb szint elérését és az ehhez vezető utat, Holt és Dunn (2004) három fejlődő szakaszra osztotta. Az első szakaszban lényeges szempont, hogy a gyermeknek valamivel az átlag feletti technikai képességekkel kell

rendelkeznie, hogy csatlakozhasson egy elit klubhoz, vagyis valamilyen előre meghatározott szempont alapján tehetségesnek kell lennie. A második szakasz azt feltételezi, hogy a sportolónak egy professzionális szervezethez kell tartoznia ahhoz, hogy a legmagasabb szintre juthasson. A harmadik szakaszra való áttérést pedig már a profi felnőtt futballba való bekerülés jelenti. A modell azt taglalja, hogy a fiatalnak a legjobb lehetőséget a fegyelem, elkötelezettség, az ellenálló képesség, valamint a társadalmi támogatás elérhetőségének és felhasználásának fejlesztése adja. Ha a játékosok képesek elsajátítani, elősegíteni és használni a négy pszichológiai kompetenciát egymással összefüggésben, akkor a legnagyobb valószínűséggel kiválasztják őket a profi felnőtt labdarúgásba. A sikeres tranzíciót (átállást) Goodman és mtsai. (2006) „4S” néven fogalmazták meg, amelyek a 4 különböző befolyásoló tényezőt mutatják be. A négy faktorból az elsőt a szituáció a döntési helyzet jelenti. Ez egy olyan esemény, amelynek során a szituációs helyzet lényegesen meghatározza a sportolói pályafutás kimenetelét (ilyen lehet, egy döntés arról, hogy más csapatba igazol, vagy egy felnőtt csapatba való bekerülés edzői döntés alapján, vagy egy átigazolási tranzakciós időszak). Második tényezőként a személyiséget határozták meg, amely utalhat a személyiségjegyekre és pszichológiai tulajdonságokra, amivel a sportoló rendelkezik és arra, ahogyan ez befolyásolhatja a tranzíciót. A harmadik faktor, a támogatás arra utal, ki és mi segíti az egyéneket az átmenet során. Ez a támogatás jöhet családi oldalról, barátoktól, különböző intézmények és annak hálózataitól. Végül a negyedik faktor a stratégia kiválasztása lesz, ami a sportoló elé kerülő nehézségek módjának megoldásaira nyújthat segítséget az átmeneti problémákkal kapcsolatosan. Wylleman, és mtsai. 2004-es tanulmánya azt is fejtegeti továbbá, hogy nem csak olyan tranzíciókkal kell szembenézni, melyek előreláthatóak, természetüknél fogva kiszámíthatóak - mint például az utánpótlás szintről való felnőtt szintbe lépés vagy középiskolából felsőoktatásba lépés - hanem előre nem látható váratlan, akarattól független tranzíciókkal is. Ezek a nem-normatív tranzíciók az egyének életében bekövetkező fontos események következményei. Olyanok, mint például egy sérülés, váratlanul rossz tanulmányi eredmények, hirtelen edzőváltás, nem várt elbocsátás a csapattól vagy felfüggesztett finanszírozás (Wylleman és mtsai., 2004).

Ha gazdasági oldalról közelítjük meg a lemorzsolódás problémáját kijelenthető, hogy egy sportoló vagy csapat sikere egyre inkább függ a nemzeti rendszer teljesítménykapacitásától és annak eredményességétől, és hogy milyen lényeges erőforrásokat nyújt az élsportnak. Egyes nemzetek, például Kelet-Európa volt kommunista államai, nagyon sikeresek voltak a nemzetközi sportban, mivel magas szintű beruházásokat hajtottak végre a nemzeti sportrendszerekben. Egyes nemzeteknek nincs ilyen lehetőségük, mivel alapvető szükségletek

kényszerítik őket, mások egyszerűen más prioritásokat határoznak meg (De Bosscher és mtsai., 2006). Bizonyos országok hatalmas pénzügyi erőforrásokat hoznak létre a hazájuk sportsikereinek elérése érdekében. A világ legnagyobb klubjai egyre több pénzt költenek világszínvonalú játékosokra, és manapság a profi labdarúgást, ideértve az ifjúsági tehetséggondozást is, egyre inkább a nagy beruházások, politikai döntések és professzionalizáció jellemzi (Persson, 2011).

A sport gazdasági előnyei miatt, a nemzetek világszerte egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a tehetséggondozás hosszú távú és fenntartható fejlesztésében. A nemzetek jelentős pénzügyi és emberi erőforrásokat hoztak létre az utánpótlásnevelés fejlesztése érdekében.

Magyarországon hatalmas infrastruktúrális fejlesztések mentek végbe az utóbbi években, ami a labdarúgó akadémiákat illeti. Várszegi Gábor nevéhez fűződik az irányadó koncepció, aki a külföldön szerzett tapasztalatokon alapulva 2001-ben Agárdon hozta létre Magyarország első akadémiáját a Sándor Károly Labdarúgó Akadémiát. Mostanra több mint 20 labdarúgó akadémia működik hazánkban (Rábai, 2018). A magyarországi akadémiák működését az MLSZ Double Pass auditozó cég 3 évente monitorozza. Immáron 3 alkalommal készült jelentés, ami teljeskörű képet alkotott az akadémiák működéséről. Az eddigi utolsó 2019-es audit eredményei alapján 15 hazai utánpótlásklub kapott akadémiai minősítést. A minősítés saját szempont szerint 3 klaszterre osztotta az akadémiákat (Double pass, 2019). Hazai oktatási eredmények is alátámasztják, hogy a labdarúgó akadémiákon nevelkedő fiatalok közül nagyon kevesen tudnak profi karriert befutni, ezért elengedhetetlennek tartjuk a fiatalok sporton kívüli fejlesztését is. Pályafutásuk elején a gyerekek a Bozsik Programon keresztül ismerkednek meg a labdarúgással. A program felépítettségét tekintve 2 kategóriára osztható. Az első lépcső a gyerek sportággal való megismerkedése és a labdarúgás megszerettetése tanórán kívül. A második lépcső már a gyerekek egyesületi szinten történő versenyeztetése a Gyermekek Egyesületi Program. Itt már az alapvető sportági jellemvonások mellett, megjelennek a speciális sportágspecifikus elemek is. A cél a felnőtt futballra készítés. A 2 alap lépcsőfok után következik az Akadémiai rendszer, ahol a klubok igyekeznek az ország legjobb képességű játékosait saját klubjukba szerződtetni, és az addig is ott nevelkedő talentumokat megtartani (U16-U19). A fiatalszabály bevezetése sok fiatal labdarúgónak lehetőséget nyújtott a profi csapatban történő bemutatkozásra, mivel ez anyagi juttatásokat nyújt a klubnak. Az akadémiáról kikerült játékosok, kb. ötöde lesz csak profi szinten labdarúgó ezért gondolniuk kell a civil életükre is. A szerzők szerint ezeknek labdarúgóknak több továbbtanulási lehetőséget kellene biztosítani vagy esetleg sporttal kapcsolatos szakma megszerzésében támogatni (Gösi és Sallói, 2017). Több labdarúgó akadémia pedagógiai programjának

vizsgálatának kapcsán arra a következtetésre juthatunk, hogy a pedagógiai programok nem mutatnak egységet, formai és tartalmi szempontból is heterogének. Az akadémiákon végzett interjúk vizsgálatok kiemelik ugyan ezek fontosságát és a különböző részterületekre is felelős személyeket neveznek ki. Azonban a programok egységességének hiányát elismerik, és megoldandó feladatnak tekintik (Fenyő és Rábai, 2020). A későbbiekben javasolt lenne a pedagógiai programokba belefoglalni a sportbeli karrierlehetőség mellett felnőtt életbe való átállás fontosságát és annak lehetőségeit is.

A versenysport mellett kifejezetten nagy hangsúlyt fektetnek az akadémiák a sportolók oktatására is. Az akadémiai évek után sokan úgy döntenek, hogy nem hagynak fel a sportágukkal viszont tanulmányaikat is szeretnék folytatni. Így egy úgy nevezett kettős karriert építenek. A sportolói kettős karrier fogalma azt jelenti, hogy a sportoló mind a versenysportban mind az oktatásban egyidejűleg részt vesz annak érdekében, hogy a sportkarrier után a képzettségnek megfelelő munkát találhasson a munkaerőpiacon (Kozsla és mtsai., 2014). Burden és mtsai., (2004) is megfogalmazták, hogy nagy kockázattal jár csak a sportra feltenni mindent, de úgy vélik az élsportolók körében is van igény a tanulásra. Egy az egyetemi sportolókat vizsgáló kutatás szerint az élsportoló hallgatók sokszor kerülnek olyan helyzetbe, melynek megoldása problémát okoz számukra a tanulás és a sport összehangolásánál, viszont arra törekcszenek, hogy helytálljanak mindkét téren. Az eredmények azt mutatják, hogy fontos szerepe van a folyamatban részt vevő személyeknek és emellett a választott tanulmányi szaknak is (Lenténé és Perényi, 2014). Oláh és mtsai. (2018) kutatásának célja az volt, hogy az élvonalbeli labdarúgók körében megvizsgálták milyen szerepet tölt be a tanulás, tanulmányi eredményük, továbbtanulási arányuk és a sportolói karrierjük hogyan függ össze azzal, ami sportpályafutásuk befejezése után lesz. Ebben részletesen kifejtik a szerzők különböző források és elemzések alapján, hogy mennyiben befolyásolják az anyagi és kulturális tényezők a fiatalokat abban, hogy élsportolókká váljanak. A szerzők Mann és mtsai. (2007) kutatásainak vizsgálatainál megállapították, hogy a sportolók teljesítményei összhangban vannak a tanulás eredményességét vizsgáló korábbi tanulmányokkal. A szerzők kérdőívek segítségével felmérést végeztek Magyarországon az NB1-es labdarúgók körében, melynek legfőbb célja az, hogy bebizonyítsák, hogy a jó sportolói eredmény összefüggésben állhat a jó tanulmányi végzettséggel. Eredményként kijött a megvizsgáltak körében, hogy a tanulás fontossága minden családban meghatározó szerepű, és igen csekély azoknak a labdarúgóknak a száma, akik elégséges szinten teljesítenek. A kutatásban résztvevő sportolók nagy része magas intelligenciával rendelkezik, tehát megállapítható, hogy az aktív sportolói tevékenység nem mindig irányul a tanulmányok eredményességének a lerombolására. Ezért fontos, hogy ezeket

a jó képességű sportolóinkat a jövőben ne csak sportpályákon, hanem a munkaerőpiacon is lássuk. Fenyő és Rábai (2016) a sporttehetség-gondozással foglalkozó tanulmányában is említést kap a fiatalok továbbtanulási lehetőségének, esetleg szakképzésben való elhelyezkedésének támogatása a sportkarrier mellett/után. A kettős karrier jelentőségét több kutatás is kiemeli (Gősi, 2018; Gősi és Faragó, 2019; Oláh és mtsai., 2022), egyre inkább foglalkoznak vele a magyar utánpótlásképzésben, hiszen kezdenek többen rájönni a téma létfontosságára, látva a profi sportolóvá válás hatékonyságát. Úgy gondolom, a kutatásom eredményei is alátámasztják majd ezt a megállapítást.

2. CÉLKITŰZÉS

A nyíregyházi Bozsik József Labdarúgó Akadémia utánpótlásában megfordult játékosokat vizsgáltam. Kutatásom kiterjedt az 1988-ban született korosztálytól egészen a 2000-ben születettekig. Célom az volt, hogy egy összetett képet kapjak a játékosok akadémia utáni életútjáról. A kérdőív kitöltésének időpontjában a legfitalabb korosztály tagjai 20 a legidősebbeké pedig 32 évesek voltak. Kijelenthető, hogy az akadémia célja az, hogy játékosaik bemutatkozhassanak a helyi felnőtt csapatban. A klub weboldalán is azon képzési filozófia olvasható, hogy szeretnének a felnőtt csapat számára élvonal szintű, azonnal bevethető játékosokat képezni és a kiemelt tehetségek elvándorlását megelőzni. Kutatásom célja, hogy teljes képet kapjak arról, hogy a Nyíregyházán nevelkedő játékosokból hány ember mutatkozott be profi felnőtt csapatban, ezek közül hányan a saját nevelőegyesületükben, illetve hányan kaptak profi szerződést. Fontosnak tartottam a feltérképezését annak is, hogy klubunk hány játékost szolgáltatott a magyar profi osztályoknak (első és másodosztály). A profi labdarúgók mellett arra is kíváncsi voltam, hogy akiknek nem sikerült ez a folyamat, milyen életutat választottak, illetve milyen hangsúlyt fektettek a pályán kívüli életre. Folytatták tanulmányaikat valamelyik felsőoktatási intézményben? Dolgoznak-e valahol? Ha dolgoznak azt a foci mellett teszik-e?

Ezen kérdések alapján a következő hipotéziseket állítottam fel kutatásom során:

H1: Feltételezem, hogy az akadémián nevelkedő játékosok közül nagyobb arányban választanak újra ezt az utánpótlás klubot azok, akiknek sikerült bemutatkozni a felnőtt csapatban.

H2: Feltételezem, hogy az akadémián nevelkedő játékosok közül nagyobb arányban rendelkeznek felfőfokú végzettséggel azok a játékosok, akik nem kaptak profi szerződést.

H3: Feltételezem, hogy az akadémián nevelkedő játékosok közül nagyobb arányban választanák újra ezt az utánpótlás klubot azok, akik elégedettek a karrierjük alakulásával.

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

A mintánkat a nyíregyházi labdarúgó akadémia utánpótlásképzésében végzett játékosok adták (N=251). A megkérdezettek az 1988-as évben született játékosoktól egészen a 2000-es évben született korosztály játékosaihoz álltak. A legtöbb válasz a 1994-es korosztálytól érkezett (28 fő), a legkevesebb pedig az 1989-es korosztálytól (8 fő). A válaszok beérkezését nehezítette, hogy az idősebb korosztályok játékosait kevesebb számban tudtam elérni. Az 1989 korosztálytól egészen az 1994-ben születettekig akadémiai rendszeren kívül szerepeltek, mint igazolt sportolók. Az 1995-ben és utána született játékosok már a Bozsik József Labdarúgó Akadémia égisze alatt nevelkedtek. Ekkor vált az utánpótlás egyesület labdarúgó akadémiává. A válaszok megoszlása szerint nagyobb arányban érkeztek kitöltött kérdőívek (55,80%) az akadémiai rendszerben nevelkedett játékosoktól, mint az akadémia előttiekétől (44,20%). A korosztályok szerinti megoszlást az 1. táblázat mutatja.

1. táblázat: A minta korosztályonkénti megoszlása (N=251) (fő)

Korosztály	00	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88
Fő	22	19	24	24	26	25	28	20	22	15	9	8	9
%	8,8	7,6	9,6	9,6	10,4	10	11,2	8	8,8	6	3,6	3,2	3,6

Kutatási módszerem a kérdőívezés volt, amely során egy saját szerkesztésű online kérdőívet használtunk, melynek alapját a DC4AC programban elkészült kérdőív adta (Farkas és mtsai., 2017). Az online kérdőívem külön juttattam el minden játékos számára. Kérdőívem 43 kérdésből állt, mely néhány személyes kérdést követően négy fő területre csoportosult, melyek a következők voltak: családi állapot, munka világában betöltött szerep, labdarúgóként elért eredmények és a labdarúgáson kívüli karrier. A kapott adatokat a Microsoft Excel 2016 és az SPSS 23.0. statisztikai programok segítségével elemeztem. Vizsgálatom során leíró statisztikai (gyakoriságvizsgálat, átlag, szórás), illetve különbözőség vizsgálatokat is végeztem.

3. EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Ebben a fejezetben statisztikai módszerek segítségével mutatom be a mintámat jellemző adatokat. Ahogy a módszereknél említettem, négy nagy területre kérdeztem rá a kérdőívemmel és ezek mentén szeretném bemutatni a kapott eredményeimet.

Család

A Nyíregyházáról induló és nevelkedő játékosok közül napjainkra 56,4% maradt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Az elvándorló 43,6% közül a legtöbben Budapestre kerültek (20%), illetve a szomszédos Hajdú-Bihar megyébe (6,4%), 8,4%-uk pedig elhagyta az országot. Az életvitelüket vizsgálva azt kaptam, hogy a mintám több mint fele önállóan él és tartja el magát (51,2%). 71 fő még a szüleivel él (28,6%), saját családdal pedig 50 fő rendelkezik (20,2%). A családi helyzetüket tekintve 78%-uk nőtlen, 21,6%-uk házas és csupán 0,4% az elváltak aránya. A született gyerekek számát nézve 92,2%-uk még nem apuka, a maradék 7,8% közül 15 játékosnak született 1 gyereke (6,1%), 3 játékosnak született 2 gyereke (1,2%) és összesen 1 játékosnak született 3 gyermeke (0,4%) a kérdőív kitöltésének időpontjában.

Tanulás

Egyre több tanulmány hangsúlyozza a sportolók számára a tanulás fontosságát, hiszen egy sportolói karrier bármikor véget érhet (Enoksen, 2011; Oláh és mtsai., 2018; Wylleman és mtsai., 2004). A tanulás tekintetében azt kaptam, hogy a mintám csupán 1,2%-a volt az aki az utánpótlás évei befejezéséig nem tudta elvégezni a középiskolát. A többiek (98,8%) legalább középfokú végzettséggel, de 24,1%-uk már diplomával is rendelkezik, melynek csaknem fele (49,2%) sporthoz köthető végzettséget jelent. Jelenleg 24,7% folytat tanulmányokat a felsőoktatásban, amennyiben sikerrel zárják tanulmányaikat, úgy a teljes mintánk 48,8%-a lesz diplomás. Ez a magas szám köszönhető annak, hogy a mintám esetében az édesapák valamint az édesanyák 98%-a rendelkezik legalább középfokú végzettséggel, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya az édesapák tekintetében 19,2% az édesanyák esetében pedig 31,5%. Így a szülők iskolai végzettségéből arra következtethetők, hogy fontos volt ezen családokban a tanulás szerepe. Mivel ezen fiatalok a labdarúgás világában nevelkedtek, így érdekelt, hogy hányan szereztek a sportághoz köthető egyéb végzettséget, hiszen napjainkban jellemző, hogy korábbi játékosok, később edzők, specialisták vagy sportvezetők lesznek. Azt már említettem, hogy a teljes mintámat tekintve a sporthoz köthető diplomával rendelkezők száma 11,6% és 12% az aki jelenleg is tanul valamilyen sporthoz köthető felsőoktatási intézményben. Kimondottan labdarúgás specifikus egyéb végzettséggel pedig a mintám 25,1%-

a rendelkezik. Ezek közül a legnépszerűbbek a labdarúgó edzői végzettségek, de találunk több masszórt, gyógytornászt, erőnléti edzőt, kapusedzőt, de még játékvezetőt is. Azt gondolom tehát, hogy az én mintám esetében is több játékosal fogunk majd találkozni a labdarúgó pályák mellett, valamilyen pozícióban a pályafutásunkat követően.

Labdarúgás

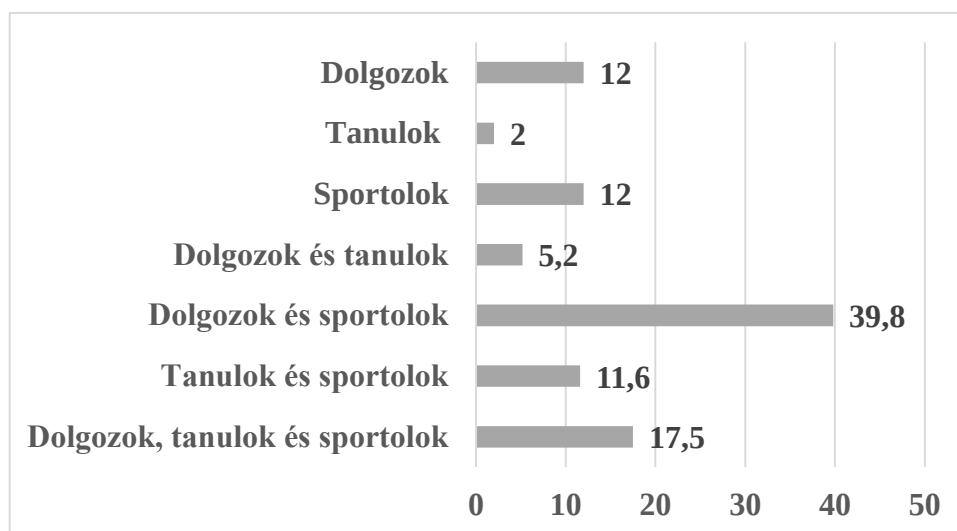
Az utánpótlásból kikerülő játékosok felnőtt futballba való beilleszkedése nem könnyű folyamat, amit több szakirodalom is igazol (Gösi és Sallói 2017., Green, 2009; Haugaasen és Jordet, 2012; Wylleman és mtsai., 1999). Leginkább arra voltam kíváncsi, hogy ki milyen szintig jutott a felnőtt futballban, kinek sikerült profi labdarúgó karriert befutni. Az akadémisták 28,9%-a kapott valaha profi szerződést, 21,4%-nak sikerült bemutatkozni a nevelő egyesületük felnőtt csapatában a Nyíregyháza Spartacusban, viszont kevesebb mint 18,7% tudott három szezonnál többet játszani a magyar első vagy másodosztály valamelyikében. A mintámat tekintve 2 fő volt, aki a felnőtt magyar labdarúgó válogatottban is szerepelt, közülük az egyik a jelenleg is válogatott kerettag Gazdag Dániel. Az akadémiáról összesen 46-an tudtak pályára lépni legalább egy alkalommal valamelyik korosztályos utánpótlás válogatottban. A magyar első osztályban 13,41% (31 fő), a másodosztályban 23,9% (60 fő) tudott bemutatkozni. A maximum és az átlag mérkőzésszámokat vizsgálva azt látom, hogy mindkét mutatóban a Megyei I. osztály tekintetében kaptam a legmagasabb értékeket (2. táblázat).

2. táblázat: A minta megoszlása a felnőtt mérkőzések szerint (N=251) (fő)

	Felnőtt válogatott	UP válogatott	NBI	NBII	NBIII	Megye I	Megye II	Megye III
Átlag	0,07	3,06	2,12	9,99	33,85	42,04	22,66	1,69
Maximum	17	70	175	231	300	328	300	100

Karrier

Jelenleg már csak 12% az aránya, annak a csoportnak, akik csak a labdarúgással foglalkoznak, 88% már más területen is aktív. A munka világába már belépett 74,4%, a teljes mintám 25,09% pedig a labdarúgáson belül tölt be valamilyen pozíciót. Aki az élet három területével is foglalkozik, tehát sportol, tanul és dolgozik az 17,5 %, olyan, aki egyikkel sem az 0% (1. ábra).

1. ábra: A minta megoszlása a jelenlegi elfoglaltságuk alapján (%) N=251

A volt akadémisták arra a kérdésre, hogy elégedettek-e a karrierjükkel a következőképpen válaszoltak: 6,9% nyilatkozott úgy, hogy, teljes mértékben elégedett, 21,9% elégedett, míg 38,9% közepesen elégedett (3. táblázat). A mintának 21,9% részben és 17,4% egyáltalán nem elégedett a jelenlegi helyzetével, ami azt jelenti, hogy a minta legfeljebb 39,3%-a nem elégedett a karrierjének alakulásával. Úgy vélem ez a szám magas, hiszen a mintám és korábbi játékosársaim közel fele inkább elégedetlen az eddig karrierjével. Ezzel nagyjából megegyezik azoknak a száma, akik nem jelentkeznének újra az akadémiára, inkább más klubot vagy más utat választanának (50,2%).

3. táblázat: A minta megoszlása a karrierükkel való elégedettség szerint (N=247)

Elégedettség a karrierrel	N	%
Egyáltalán nem vagyok elégedett	43	17,4
Részben vagyok elégedett	54	21,9
Közepesen vagyok elégedett	96	38,9
Elégedett vagyok	37	15,0
Teljes mértékben elégedett vagyok	17	6,9
Total	247	100,0

A hipotézisvizsgálatok eredményei

Első hipotézisem vizsgálatakor azt feltételeztem, hogy azok, akik a klub felnőtt csapatában is szerepet kaptak, ők nagyobb arányban választanák ismét a klub utánpótlását, mint azok akiknek

nem sikerült a felnőtt csapatban való szereplés. Ennek vizsgálatára a keresztábra elemzés χ^2 próbáját alkalmaztam. A minta 50,4% választaná újra a klubot és 21,7% volt az, akik a felnőtt csapatban is bemutatkoztak. A minta 41,8%-át jelentették azok a sportolók, akik nem tudtak bemutatkozni és nem is választanak újra a klubot. 13,1%-nak sikerült a bemutatkozás és újra jelentkezni a klub utánpótlás csapatába. Megállapítható, hogy akiknek sikerült bemutatkozni a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában (21,7%), nagyobb arányban (60,4%) választanak újra a helyi nevelőegyesületet, mint azok, akinek nem sikerült (46,6%) a bemutatkozás, de újraválasztanak a klubot (4. táblázat). Ez a különbség azonban nem mutat szignifikáns eltérést, de a tendencia megfigyelhető ($\chi^2=3,152$, $p=0,076$).

4. táblázat: A felnőtt csapatban bemutatkozottak eloszlása az akadémia újraválasztásának arányában (N=244)

Amennyiben újra választhatna, a Nyíregyháza Spartacus utánpótlás csapatát választaná?			
		nem (50,4%)	igen (49,6%)
Nem	Sikerült-e bemutatkozni a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában?	53,4%	46,6%
	Amennyiben újra választhatna, a Nyíregyháza Spartacus utánpótlás csapatát választaná?	82,9%	73,6%
	Total	41,8%	36,5%
Igen	Sikerült-e bemutatkozni a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában?	39,6%	60,4%
	Amennyiben újra választhatna, a Nyíregyháza Spartacus utánpótlás csapatát választaná?	17,1%	26,4%
	Total	8,6%	13,1%

A második hipotézisem az akadémiai sportolók végzettségét és profi szerződéseinek kapcsolatát vizsgálta. Azt feltételeztem, hogy azok, akik nem kaptak profi szerződést (70,9%), nagyobb arányban rendelkeznek felsőfokú végzettséggel mint azok, akik profi sportolóként tudtak versenyezni. Ehhez különbségvizsgálatot végeztem.

A válaszok alapján megállapítható, hogy százalékos arányban, azok akik profi szerződést kaptak a felnőtt futballba való átállás során 23,2% rendelkezik főiskolai/egyetemi végzettséggel (5. táblázat). Azok, akik nem kaptak profi szerződést karrierük során azok hasonló arányban rendelkeznek felsőfokú végzettséggel (23,8%). Érdekes eredmény, hogy a mintánk 1,3%-a rendelkezik legfeljebb 8 általános végzettséggel (3 fő). Nekik 66,7%-a (2 fő) mégis profi szerződést kapott. A szakiskola/gimnázium végzettséggel rendelkezők (70,5%) 29,3%-a tudott legalább NB2-es szinten játszani. Nem találtam szignifikáns eltérést az eredmények értelmezésekor ($\chi^2=2,699$, $p=0,440$).

5.táblázat: Legmagasabb iskolai végzettség és a profi szerződések eloszlása (N=237)

		Volt-e valaha profi szerződése, Nb1-Nb2 szintű csapattal?		
			Nem (70,9%)	Igen (29,1%)
Legmagasabb iskolai végzettsége?	8 általános (1,3%)	Legmagasabb iskolai végzettsége?	33,3%	66,7%
		Volt-e valaha profi szerződése, Nb1-Nb2 szintű csapattal?	0,6%	2,9%
		Total	0,4%	0,8%
	szakiskola/szaktanulmányképző (4,6%)	Legmagasabb iskolai végzettsége?	81,8%	18,2%
		Volt-e valaha profi szerződése, Nb1-Nb2 szintű csapattal?	5,4%	2,9%
		Total	3,8%	0,8%
	szakközépiskola/gimnázium (70,5%)	Legmagasabb iskolai végzettsége?	70,7%	29,3%
		Volt-e valaha profi szerződése, Nb1-Nb2 szintű csapattal?	70,2%	71,0%
		Total	49,8%	20,7%
	főiskola/egyetem (23,6%)	Legmagasabb iskolai végzettsége?	71,4%	28,6%
		Volt-e valaha profi szerződése, Nb1-Nb2 szintű csapattal?	23,8%	23,2%
		Total	16,9%	6,8%

Az eredményeim vizsgálata után arra is kíváncsi voltam, hogy a mintában milyen mértékben vannak azok, akiknek a sportolói karrierjében választani kellett a tanulás és a sport között. Ez az arány a normál eloszláshoz képest laposabb, ami azt jelenti, hogy azok, akiknél ez nem okozott problémát a mintában magasabb arányban jelennek meg (56,2%).

Harmadik hipotézisemben a sportolói karriérhez kapcsolódó elégedettséget és akadémiai rendszer újraválasztásának lehetőségeit vetettem össze. A karriérhez kapcsolódó elégedettség 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán kellett a véleményüket kifejezni, ahol az 1 az elégedetlenséget, míg az 5 a teljes mértékben elégedett sportolói véleményt jelentette. Ahogy az eredményeink mutatják, a sportolói karriérrel való elégedettség jelentős mértékben meghatározza az akadémiához kapcsolódó kötődést (6. táblázat). Azok akik egyáltalán nem elégedettek, nekik 71,4%-a nem is választaná újra az akadémiai rendszert, a mintában felülreprezentált csoportként vannak jelen ($AR=3,1$). A teljes mértékben elégedett csoport esetében ez az elégedetlen csoport aránya 41,2% és a mintában azok akik újra választanak az akadémiai rendszert és az elégedettek a sportolói karrierjükkel is felülreprezentált csoportként mutathatóak ki ($AR=2,0$). A különbségvizsgálat eredményét a próbafüggvényünk is igazolta ($\chi^2=13,222$, $p=0,010$)

6. táblázat: A Sportolói karriérrel való elégedettség és az akadémiai rendszer választásának eloszlása (N=246)

Amennyiben újra választhatna, a Nyíregyháza Spartacus utánpótlás csapatát választaná?	Mennyire elégedett karrierjének alakulásával?									
	1		2		3		4		5	
	nem	24,40%	24,40%	35,00%	10,60%	5,70%				
		71,40%	55,60%	44,80%	35,10%	41,20%				
		12,20%	12,20%	17,50%	5,30%	2,80%				
		3,1	0,9	-1.3	-2	-0,8				
	igen	9,80%	19,50%	43,10%	19,50%	8,10%				
		28,60%	44,40%	55,20%	64,90%	58,80%				
		4,90%	9,80%	21,50%	9,80%	4,10%				
-3,1		-0,9	1,3	2	0,8					

Arra is kíváncsi voltam, hogy az elégedettséget további változók, mint a profi szerződés, a felnőtt csapatban való játéklehetőség vagy annak száma befolyásolja-e. Ehhez korreláció vizsgálatot végeztem (7. táblázat). Látható, hogy a profi szerződés elérése közepes és a felnőtt csapatban vagy más NB1 és NB2-es csapatban való szereplések száma gyenge korrelációt mutat az elégedettséggel. Az, hogy az akadémia rendszer előtt vagy után volt a klub utánpótlásának

tagja, illetve, hogy hány évig volt a tagja, valamint, hogy sikerült-e bemutatkozni a nyíregyházi felnőtt csapatban nem mutatott korrelációs összefüggést a karrier elégedettségével.

7. táblázat: Karrierrel történő elégedettség és az azt meghatározó változók korrelációi
(N=246)

		Amennyiben újra választhatnánk, a Nyíregyháza Spartacus utánpótlás csapatát választanánk?	Mikor játszott a nyíregyházi utánpótlásban?	Volt-e valaha profi szerződés, Nb1-Nb2 szintű csapattal?	Sikerült-e bemutatkozni a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában?	Hány szezon játszott NB1-NB2-es bajnokságban?	Hány szezon játszott a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában?	Hány évet töltött a Nyíregyháza Spartacus utánpótlásában?
Mennyire elégedett karrierjének alakulásával?	r=	0,214**	-0,043	0,340**	0,030	0,161*	0,254**	-0,006
	p=	0,001	0,503	0	0,638	0,037	0,001	0,924
	N=	246	247	236	244	168	162	244

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A témával kapcsolatos szakirodalmak és a saját kutatásom eredményei is rávilágítanak arra a tényre, hogy kevés labdarúgó ér el oda pályafutása során, hogy profi szerződést kapjon. Számomra meglepő eredmény volt, hogy a Nyíregyháza Spartacus felnőtt csapatában 53 (21,4%) játékosnak sikerült bemutatkozni a mintámat figyelembe véve. Ez azért érdekes, mivel ebből a mondhatni magas számból, a előző szezonokban elenyésző számú játékos volt rendszeresen tagja az első csapat keretének. Az viszont általánosságban a magyar akadémiákról is elmondható, hogy nagyon kevés játékos ragad meg az első csapatokban, amit az én kutatásom is megerősít. A mintánk 28,9%-a kapott valaha profi szerződést, 21,4%-nak sikerült bemutatkozni a nevelő egyesületük felnőtt csapatában, viszont kevesebb, mint 18,7% tudott három szezonnál többet játszani a magyar első vagy másodosztály valamelyikében. Ezen állítás is igazolja, hogy a profi szerződés megléte nem feltételezi azt, hogy rendszeres játéklehetőség legyen számára biztosítva, így a fiatal felnőtt labdarúgó hamar lemorzsolódhat és lekerülhet az elit felnőtt bajnokságokból az amatőr ligákba, ahol a megélhetés nem biztosított. A mintánkat tekintve 4-5 játékosról mondható el az, hogy tudott komolyabb egzisztenciát teremteni, illetve nagyobb sikereket elérni a labdarúgásnak köszönhetően. Ezért nagyon fontos, hogy a

sportkarrier építése mellett a tanulás/továbbtanulásra nagy hangsúlyt fektessenek az utánpótlásképzés szereplői.

Közhiedelem, hogy a labdarúgók iskolai végzettségüket tekintve alacsonyabb, felsőoktatási ambíciók nélküli réteghez tartoznak. Ezért is tartottam ezen kérdés feltárását a dolgozatom fontos részeként. A mintánk alapján elmondható, hogy sokan tanultak tovább az akadémia után, jelenleg 24,1%-uk diplomás és további 24,7%-uk pedig pillanatnyilag folytat felsőfokú tanulmányokat.

A téma még tökéletesebb kifejtéséhez a jövőben a mostani profi szerződést kapó játékosok életútjának követését javaslom. Véleményem szerint az utánpótlás kluboknak sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni saját játékosaik utánpótlására, saját adatbázist kellene létrehozniuk, amellyel nyomon tudnák követni az általuk kinevelt játékosokat. Ezen kívül pedig jobban előtérbe helyezni a fiatal játékosok pályán kívüli karrierjének a támogatását, menedzselését, hiszen látjuk milyen alacsony számú fiatalnak sikerül a mesés labdarúgó karrier.

FELHASZNÁLT IRODALOM

BROWN G., POTRAC P. (2009): You've not made the grade, son': De-selection and identity disruption in elite level youth football, *Soccer and Society* March 2009 10 (2):143-159

BURDEN S. A., TREMAYNE P., MARSH H. W. (2004): Impact of an elite sport lifestyle on educational choices and career outcomes. *Self-Concept, Motivation And Identity, Where To From Here?: Proceedings Of The Third International Biennial Self Research Conference*

CÔTÉ J. (1999): The Influence of the Family in the Development of Talent in Sport. *Sport Psychologist* 13 (4):395-417

DE BOSSCHER V., DE KNOP P., VAN BOTTENBURG M., SHIBLI S. (2006): A Conceptual Framework for Analysing Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success, *European Sport Management Quarterly*, 6:2, 185-215

DE MARTELAER K., RZEWNICKI R., DE KNOP P., WYLLEMAN P., VANDEN AUWEELE Y. (Ed.) (2004): Parents and coaches: A help or harm? Affective outcomes for children in sport. In Y. V. Auweele (Ed.), *Ethics in youth sport*. Leuven: LannooCampus.

ENOKSEN E. (2011): Drop-out rate and drop-out reasons among promising norwegian track and field athletes. *Scandinavian sport studies forum*, 2, 19-43

FENYŐ I., RÁBAI D. (2016): A sporttehetség-gondozás jogszabályi környezete – a sportakadémiák Magyarországon. In: Kovács Klára (Ed.), *Értékteremtő testnevelés:*

Tanulmányok a testnevelés és a sportolás szerepéről a Kárpát medencei fiatalok.....életében
CHERD-H, Debreceni Egyetemi Kiadó. Debrecen, 65–88.

FENYŐ I., RÁBAI D. (2020): Labdarúgó akadémiák pedagógiai programjainak elemzése, in:
Vámos Ágnes (2020): *Neveléstudomány*, Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és
Pszichológiai Kar, 2020/3 57-77

GOMBOCZ J. (1994): Sportedzők nevelőmunkája Magyarországon a szakirodalom és egy
empirikus vizsgálat tükrében. *Kalokagathia*, 32. évf. 2. sz. 85-91

GOODMAN J., SCHLOSSBERG N. K., ANDERSON M. L. (2006): *Counseling adults in
transition: Linking practice with theory*. New York: Springer

GŐSI ZS. (2018): Magyarországi iskolarendszer alapú sporttámogatások. Sport, tanulás,
karrier. *NEVELÉSTUDOMÁNY: OKTATÁS KUTATÁS INNOVÁCIÓ*, 6:2 pp. 44-60.,17 p.

GŐSI ZS., SALLÓI I. (2017): Rögös út a sportkarrier: A fiatal magyar labdarúgók
karrieresélyei, *Magyar Sporttudományi Szemle*, 18. évf. 4. sz. 11-29.o

GŐSI ZS., FARAGÓ B. (2019): Kettős karrier hallgatói nézőpontból: Dual careers from the
student's point of view. In: Kőszegi, Irén Rita (szerk.) III. Gazdálkodás és Menedzsment
Tudományos Konferencia: Versenyképesség és innováció. Kecskemét,
Magyarország: Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar, 1 175 p. pp. 452-
458., 7 p.

GREEN C. (2009): *Every boy's dream. England's football future on the line*. London: A & C
Black Publishers Ltd

HAUGAASEN M., JORDET G. (2012): Developing football expertise: A football-specific
research review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 5 (2), 177–201.

HIDDINK G. (2001). Korean team and European teams – Comparative view. *Celebrating
Seminar for NFC Completion*. Korea: Football Association.

HOLT N., DUNN J.G.H. (2004): Toward a Grounded Theory of the Psychosocial
Competencies and Environmental Conditions Associated with Soccer Success, *Journal of
applied sport psychology*, 16: 199–219

KOZSLA T., BARDOCZ-BENCSIK M., FARKAS J. (2014): Oktatás, képzés, képesítés és
kettős karrier a sportban. *A fizikai aktivitás és a sport magyarországi dimenzióinak feltárása
című TÁMOP 6.1.2/11/2-2012-02 projekt keretében végzett módszertani kutatás összegző
tanulmány és az EU iránymutatásainak magyarországi implementációja*, Budapest.

LENTÉNÉ PUSKÁS A., PERÉNYI SZ. (2014): Dobogó és Diploma: A sportolói kettős karrier
befolyásoló tényezői élsportoló egyetemi hallgatók körében, *Magyar Sporttudományi Szemle*,
15.évf. 58.sz 5-7 o.

- MANN DT., WILLIAMS AM., WARD P., JANELLE CM. (2007) Perceptual-cognitive expertise in sport: a meta-analysis. *J Sport Exerc Psychol* 29(4). 457–478
- OLÁH D., BOGNÁR J. (2019): Kutatások a labdarúgás témaköreiben - áttekintő tanulmány a Magyar Sporttudományi Szemle alapján a kezdetektől napjainkig (2000-2018). *MAGYAR SPORTTUDOMÁNYI SZEMLE* 20 : 81 pp. 28-34. , 7 p. (2019)
- OLAH D., NYISZTOR P., BORBELY SZ., BOGNAR. (2022): Dual career through the analysis of policy documents: a case study focusing on athletics. *Central European Journal of Educational Research*, 4(1), 86–96. <https://doi.org/10.37441/cejer/2022/4/1/10726>
- OLÁH D., HEGEDÜS F., BOGNÁR J. (2018): *A sportolói karrier és a tanulás kapcsolatának vizsgálata élvonalbeli labdarúgók körében* Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei (45. köt.). Tanulmányok a sporttudomány köréből = Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Sport. pp. 5-15.
- PERSSON T. R. (2011): Good governance and the Danish Football Association: Between international and domestic sport governance. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(3), 373–384
- POLI R., RAVENEL L., BESSON R. (2019): Mapping the origin of English Premier 12 League players (2009-2019), *CIES Football Observatory Monthly Report*, 43, 13 1–6.
- RÁBAI D. (2018): A magyar labdarúgó akadémiai rendszer kialakulásának története és a Sándor Károly Labdarúgó Akadémia jelen gyakorlatának bemutatása, *Magyar Sporttudományi Szemle*, 19 (74): 52-58
- STAMBULOVA N., ALFERMANN D., STATLER T., COTTE J. (2009): ISSP Position stand: Career development and transitions of athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7, 395–412.
- STEWART C., MEYERS M. C. (2004): Motivational Traits of Elite Young Soccer Players, *The Physical Educator*, Vol. 61, Issue 4
- WYLLEMAN P., ALFERMANN D., LAVALLEE D. (2004): Career transitions in sport: European perspectives, *Psychology of Sport and Exercise*, 5 (1), pp. 7-20.
- WYLLEMAN P., LAVALLEE D., ALFERMANN D. (1999): Career Transitions in Competitive Sports. *FEPSAC Monograph Series* ISSN 1562–1278

Internetes hivatkozások:

KSH ADAT: forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/okt/hu/okt0027.html

Double Pass Jelentés (2019): <https://szovetseg.mlsz.hu/hir/ismet-ertekelte-az-utanpotlasmuhelyeket-a-double-pass>